

ної свідомості для національної самостійності, тому що національна свідомість – це фундамент будь-якої нації, тобто вся база, в якій закладено й етнічну спільність, й національні цінності, й відданість їм у мові, а також відображення їх у національній культурі. Науковець звертає увагу на актуальності Франка щодо національного ідеалу. В його працях проаналізовано цікаве твердження Франка, що національний ідеал ще не скоро настане для України, проте стежки, що до нього ведуть – у нас під ногами, і саме від народу залежатиме, якою і куди іти. Актуальними є висновки Франка щодо національної автономії. Науковець М. Нечиталюк, аналізуючи статтю «Свобода і автономія», зазначає, що Іван Франко висунув чимало передумов, без яких не може бути навіть мови про національну автономію. Він переконаний, що без забезпечення найширших політичних свобод для кожної людини, без «рівновправності всіх горожан держави», без проведення радикальних змін в суспільстві, без цього політичного фундаменту всякі розмови про автономію — порожня фраза. В історіографічних працях, присвячених політичній творчості письменника, розглядається умова формування національної свідомості – незалежна держава. В результаті, за часи Франка, утворювалось замкнуте коло, яке не дозволяло втілити ідею в життя. І. Франко це чудово розумів, саме тому в нього так багато послань майбутнім поколінням, наприклад, задача інтелігенції – відтворити з етнічної маси українського народу українську націю, суцільний культурний організм, який здатний до самостійного культурного і політичного життя.

Висновки: В наш час, коли Україна вибудовує нові пріоритети розвитку держави, нове звучання отримали ідеї видатного письменника і політика І. Франка

УКРАЇНІЗАЦІЯ В 20-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ

UKRAINIZATION IN 20TH YEARS OF XX CENTURY: HISTORIOGRAPHIC CONTEXT

Ющенко Я. О.

Науковий керівник: к. і. н., доц. Семергей Н. В.

Yushchenko Ya. O.

Science advisor: doc. Semerhei N. V., PhD

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Кафедра філософії і суспільних наук

Актуальність: В Україні знов актуальним постало питання українізації. Вважаємо, що це не тільки перейменування вулиць, складання держслужбовцями екзамену з української мови, панування державної мови на телебаченні, можливість здобуття української освіти, але це й процес більш глобальний і змістовний. Таким чином, постає потреба у вивченні історичного досвіду цього процесу в 20-ті роки минулого століття.

Мета: дослідити історіографічний доробок українських істориків із зазначеної проблеми, визначити особливості, шляхи і методи українізації у 20-х роках ХХ століття.

Матеріали та методи: Зазначимо, що всі історіографічні дослідження з проблеми можна умовно поділити на дві групи. Так, одні науковці розглядали українізацію як політику більшовиків, які справді опікувалися питаннями розвитку української національної школи, розбудови української культури, вірили в те, що більшовицька влада створить умови для консолідації і процвітання української нації. Інші дослідники корінь зла шукали в самій особі Сталіна і вважали, що українізація – це його ганебна стратегія щодо знищення української еліти, т. зв. «розстріляне відродження». До змістовних праць, в яких розкривається зазначена проблема у різних площинах, можемо віднести монографії та дослідження таких вчених, як В. Даниленко, С. Кульчицький, Я. Дашкевич та ін. Окрім цього є окрема когорта вчених, які досліджували особливості українізації освітньої сфери в контексті шкільної освіти, а саме Л. Березівська, В. Борисов, В. Липинський та ін.

Результати: Враховуючи той факт, що історіографія як наука здійснює сортування накопиченого матеріалу з будь-якої проблематики, констатуємо, що з досліджуваної проблеми існує величезна кількість матеріалу. Тому, на наш погляд, є доречним окреслити найбільш важливі і найцікавіші підходи до зазначеної проблеми. Так, роботи В. Даниленко, А. Верменич розкривають низку об'єктивних причин українізації, зосереджують увагу на складнощях, а саме: нестабільна військово-політична і економічна ситуація, непередбачуваність багатьох комуністів до здійснення кардинального курсу в національній політиці, стабільна живучість велико-державної традиції, прихильне ставлення багатьох більшовиків до централізму. Саме це і призвело до трагічних наслідків: нарком освіти О. Шумський звільнений з посади, старий більшовик, а в серці справжній українець нарком освіти М. Скрипник покінчив життя самогубством, потім був вистріл М. Хвильового, а за ним ще тридцять тисяч патріотів України.

Висновки: Сучасна українізація повинна відновити історичну справедливість, тому так актуальними є питання більш глибокого і ґрунтовного вивчення нашої історії. Завдання сучасної українізації – формування людини нової ментальності, таке собі перетворення *homosovieticus*на українця з європейським світобаченням, гідного своєї власної держави.